

V spoločných, prechodných a záverečných ustanoveniach zákon o rokovacom poriadku, okrem iného, ustanovuje (§ 146 a 148), že ak sa počas schôdze NR SR vyskytne pochybnosť o postupe podľa tohto zákona, rozhoduje v jednotlivých prípadoch predsedajúci. Ak to navrhne poslanec, NR SR rozhodne bez rozpravy o tom, že predsedajúci môže spor rozhodnúť až po predchádzajúcom stanovisku ústavnoprávneho výboru.

2.8 Parlamentná imunita v súdnych rozhodnutiach

Ústavnému súdu SR boli v roku 2017 doručené dve podania poslanca NR SR smerujúce proti rozhodnutiu NR SR v disciplinárnom konaní proti sťažovateľovi, vedenom pre hanlivé výroky voči Židom a Moslimom, ktoré predniesol na schôdzi NR SR. Ústavný súd SR obe sťažnosti odmietol pre nespĺnenie zákonom predpísaných náležitostí.⁴² O iných podaniach týkajúcich sa parlamentnej imunity Ústavný súd SR nerozhodoval. Všetky ostatné rozhodnutia Ústavného súdu SR týkajúce sa imunity sa vzťahovali na imunitu sudcov.

Najvyšší súd SR rozhodoval v roku 1999 o sťažnosti pre porušenie zákona podanej generálnym prokurátorom proti rozhodnutiu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania vedeného voči obvinenému, ktorý sa medzičasom stal poslancom NR SR.⁴³ Najvyšší súd SR dal za pravdu sťažovateľovi, že vyšetrovateľ porušil zákon v prospech obvineného, keď opomenul požiadať NR SR o súhlas na trestné stíhanie poslanca, a že až po rozhodnutí NR SR, za predpokladu, ak by táto súhlas na trestné stíhanie poslanca odoprela, mohol trestné stíhanie voči obvinenému zastaviť.

V tejto súvislosti Najvyšší súd SR uviedol, že vo vzťahu k poslancom NR SR treba rozlišovať prípady hmotnoprávnej trestnej exempcie (beztrestnosti) a procesnej trestnej exempcie (nestíhatelnosti). Hmotnoprávna trestná exempcia (beztrestnosť) poslancov NR SR sa vzťahuje len na hlasovanie v NR SR alebo v jej výboroch a na výroky prednesené v týchto orgánoch pri výkone funkcie poslanca NR SR. Na trestné stíhanie poslanca NR SR za iné

---

⁴² Ide o rozhodnutia Ústavného súdu SR zo 14. júna 2017 pod sp. zn. I. ÚS 333/2017 a I. ÚS 343/2017.

⁴³ Ide o rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 1. mája 1999, sp. zn. 4 Tz 7/97.

skutky sa v tom období vzťahovala len procesná trestná exempcia – nestíhatelnosť bez súhlasu NR SR.⁴⁴

Hoci sudcovská imunita nie je predmetom tohto skúmania, množstvo rozhodnutí Ústavného súdu SR o otázke sudcovskej imunity dobre ilustruje riziká zverenia interpretácie nejasne vymedzenej imunity akémukoľvek orgánu, vrátane Ústavného súdu SR, ak jeho rozhodnutie nepodlieha možnému preskúmaniu.

Ústavný súd SR opakovane vyvodil správny záver, že dôvodom na odopretie súhlasu na trestné stíhanie sudcu všeobecného súdu je to, že *„sudcu treba chrániť pred zneužitím práva stíhať pre trestné činy a priestupky, používaním nátlaku prostriedkami trestného konania, používaním donucovaných prostriedkov, na ktoré sú oprávnené príslušné orgány výkonnej moci.“* Okrem toho, podľa judikatúry Ústavného súdu SR *„jednou z najdôležitejších garancií nezávislosti funkcie sudcu je dôsledná ochrana jeho imunity pri výkone funkcie, najmä pri jeho vlastnom rozhodovaní.“*⁴⁵

Ústavný súd SR však vo viacerých konkrétnych prípadoch rozhodol spôsobom vyvolávajúcím vážne pochybnosti o interpretácii tohto správneho doktrínálneho záveru. Napríklad v rozhodnutí zo 17. júna 2009, sp. zn. PL.ÚS 9/09, Ústavný súd SR nedal súhlas na trestné stíhanie sudcu Ústavného súdu SR, ktorý sa priznal, že zaviniel dopravnú nehodu s ťažkým ublížením na zdraví, s lakonickým odôvodnením jednou vetou, že: *„Ústavný súd na základe preskúmania žiadosti generálneho prokurátora o vydanie súhlasu na trestné stíhanie sudcu na základe dôkazov, ktoré mu boli predložené (vyšetrovací spis pod sp. zn. ORP-259/08), aj vyjadrenia sudcu k predmetnej žiadosti nezistil opodstatnené skutočnosti, ktoré by odôvodňovali vyhovneniu generálneho prokurátora na vydanie sudcu ústavného súdu na trestné stíhanie.“* V rozpore s vlastným doktrínálnym záverom Ústavný súd SR neuviedol, že by sudcu bolo treba chrániť pred použitím nátlaku zo strany orgánov výkonnej moci, ale rozhodnutie odôvodnil celkom vágnym tvrdením, ktoré nezakladá dôvod na priznanie imunity.

V rozhodnutí z 30. septembra 2009, sp. zn. PL. ÚS 15/09, Ústavný súd SR odmietnutie súhlasu na trestné stíhanie sudcu za zavinenie dopravnej

⁴⁴ Článok 78 Ústavy SR.

⁴⁵ Ústavný súd SR tak rozhodol napríklad vo veciach pod sp. zn. PL. ÚS 3/06; PL. ÚS 4/06; PL. ÚS 13/2010; PL. ÚS 15/2010; PL. ÚS 101/2011; PL.ÚS 15/2012 a iných.

nehody s ťažkými ublíženiami na zdraví neodôvodnil vôbec žiadnou konkrétnou skutočnosťou.

Vo veci pod sp. zn. PL.ÚS 4/14, kde bol sudca podozrivý, že počas silvestrovskej zábavy fyzicky napadol inú osobu a ublížil jej na zdraví, Ústavný súd SR nevydal sudcu na trestné stíhanie preto, že neúplné plénum nedosiahlo pri hlasovaní potrebnú väčšinu.⁴⁶

Imunitu sudcu pri rozhodovaní interpretuje Ústavný súd SR tak široko, že okrem zjavného úplatkárstva ju vzťahuje na všetky rozhodnutia a postupy sudcov, ktoré rozhodnutiam predchádzajú. Napríklad v rozhodnutí Ústavného súdu SR zo 16. mája 2007, sp. zn. PL. ÚS 66/07, sudca deväť rokov po právoplatnosti dedičského rozhodnutia vydal bez podnetu opravné rozhodnutie, ktoré doručil len tej dedičke, ktorá z toho mala prospech, a napriek tomu ho vyznačil ako právoplatné a falšoval aj rôzne doklady vo viacerých ďalších dedičských veciach. Ústavný súd SR nedal súhlas na jeho trestné stíhanie s odôvodnením, že „z citovanej právnej úpravy imunity sudcu vyplýva, že ústavný súd pri zistení, že skutky, za ktoré je žiadané vydanie súhlasu, spadajú do rozhodovacej činnosti, takéto vydanie odoprie.“

V rozhodnutí Ústavného súdu SR z 29. septembra 2010, sp. zn. PL. ÚS 15/2010, sudca vzal do väzby osobu a v zápisnici o jej výsluchu pred týmto rozhodnutím uviedol, že pri výsluchu boli prítomní zapisovateľka a prokurátor, čo nebola pravda. Ústavný súd SR nedal súhlas na jeho trestné stíhanie s týmto odôvodnením, že: „... v danom prípade by malo ísť o trestné stíhanie za skutok, ktorý síce nemožno označiť za rozhodovanie (§ 29a ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich), ale nepochybne ide o skutok, ktorý s rozhodovaním sudcu bezprostredne súvisí, resp. mu bezprostredne predchádza.“

V rozhodnutí Ústavného súdu SR z 1. novembra 2010, sp. zn. PL. ÚS 13/2010, sudca do zápisnice o pojednávaní uviedol, že prokurátorka nepodala odvolanie, hoci v skutočnosti ho podala, v dôsledku čoho sa oslobodenie obvineného spod obžaloby stálo právoplatným. Ústavný súd SR uviedol: „Po posúdení všetkých relevantných okolností prípadu dospel ústavný súd k záveru, že skutok, pre ktorý žiada generálny prokurátor vydať sudcu na trestné stíhanie, spadá do rámca rozhodovacej činnosti sudcu v trestnom

⁴⁶ Keďže prezident Andrej Kiska v rozpore so svojimi ústavnými povinnosťami (čl. 134 ods. 2 Ústavy SR), v rozpore s rozhodnutím Ústavného súdu SR zo 17. marca 2015, sp. zn. III. ÚS 571/2014, a stanoviskom Benátskej komisie CDL(2017)004 už niekoľko rokov odmietal vymenovať troch ústavných sudcov, podobné rozhodnutia neboli výnimočné.

konaní súdnom. Súčasťou rozhodovacej činnosti sudcu je totiž aj ústne vyhlásovanie rozsudku na hlavnom pojednávaní a následná protokolácia vyjadrení procesných strán o opravnom prostriedku do zápisnice. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že už vo svojej predchádzajúcej judikatúre odoprel súhlas s trestným stíhaním sudcu pre skutky, ktorých podstata spočívala v tvrdených zásahoch sudcu (v tomto prípade v dedičskom konaní) do zápisnice o rôznych úkonoch súdu (rozhodnutie Ústavného súdu SR zo 16. mája 2007, sp. zn. PL. ÚS 66/07).“

V rozhodnutí Ústavného súdu SR z 13. marca 2006, sp. zn. PL. ÚS 3/06, sudkyňa bez vykonania potrebných zistení schválila právny úkon opatrovníka o predaji nehnuteľností. Vychádzala z toho, že išlo o predaj blízkej osobe opatrovanca. Nevykonala žiadne dokazovanie potrebné na posúdenie, či schvaľovaný právny úkon je v záujme opatrovaného, opatrovanému neustanovila osobitného zástupcu z dôvodu kolízie záujmov opatrovníka a opatrovaného. Ústavný súd SR súhlas na trestné stíhanie sudkyne odoprel s odôvodnením: „*Skutok, pre ktorý žiada generálny prokurátor súhlas na trestné stíhanie sudkyne, spadá do rámca jej rozhodovacej činnosti. Z toho vyplýva, že súhlas na trestné stíhanie sudkyne všeobecného súdu, o vydanie ktorého generálny prokurátor ústavný súd požiadal, treba odoprieť. Taký súhlas by sa totiž udelil za skutok, ktorého podstata spočíva v tom, že sudkyňa JUDr. .... konala a rozhodovala vo veci a vykladala zákon podľa svojho najlepšieho presvedčenia a jej prípadný protiústavný, resp. protizákonný postup, na základe ktorého generálny prokurátor žiadal vydať súhlas na trestné stíhanie, je taký, ktorý je plne subsumovateľný pod ustanovenie § 29a ods. 1 zákona o sudcoch bez ohľadu na to, aké dôsledky mal tento postup pre účastníkov konania.“*

Podobné riziká, aké existujú pri výklade imunity sudcu pri rozhodovaní, existujú aj v súvislosti s výkladom slovných spojení „*za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v parlamente a jeho orgánoch*“. Ako to ilustruje aj judikatúra českých súdov, môže vzniknúť výkladový problém, či imunita vzťahujúca sa na „*prejavu urobené v parlamente alebo v jeho orgánoch*“ sa vzťahuje aj na dohody o vzdaní sa mandátu za úplatu a či výroky pri výkone funkcie poslanca prednesenými v parlamente a jeho orgánoch sú aj výroky prednesené na tlačových besedách usporiadaných v priestoroch parlamentu a pod.

TRETIA KAPITOLA

PARLAMENTNÁ IMUNITA NA ÚZEMÍ ČESKEJ REPUBLIKY

3.1 Parlament, ústava a imunita pred vznikom Československej republiky

Česká republika sa nachádza na území troch historických krajín, Čiech, Moravy a Sliezska. Každá z týchto krajín má vlastnú bohatú históriu.

Sliezsko sa po rozpade Veľkomoravskej ríše stalo predmetom bojov medzi českými a poľskými, neskôr aj inými panovníkmi. Počas svojej histórie bolo delené na niekoľko rôznych častí s rôznym postavením, patriacich k Česku, Nemecku, Poľsku, Prusku, Uhorsku, Rakúskemu cisárstvu či Rakúsko-Uhorsku. Opakovane bolo spojované do jedného celku s Moravou a opakovane sa stávalo samostatnou korunnou krajinou, ktorej najvyšším samosprávnym orgánom bol Sliezsky zemský snem.

„Moravské markgrófstvo“ bolo od roku 1182 až do vzniku Československej republiky oficiálnym názvom Moravy. Bol to politický útvar, ktorý mal v rôznych historických obdobiach rôznu mieru autonómie, vlastný stavovský zemský snem a neskôr zemský výbor. V roku 1535 bolo na zemskom sneme v Znojme prijaté *Zřízení zemské Markrabství moravského*, ktoré je považované za prvú moravskú ústavu schválenú stavmi aj panovníkom. V roku 1608 sa vytvorila konfederácia Moravy, Uhorska a Rakúska na čele s uhorským kráľom Matejom II., ktorý priznal moravským stavom zákonodarné právo, a to aj bez potreby súhlasu panovníka (markgrófa), vrátane práva brániť krajinské zriadenie aj so zbraňou, keby ho panovník narušoval. V roku 1848 skončila na základe nového zriadenia Rakúskej ríše platnosť ústavy Moravského markgrófstva. Moravský zemský snem však zostal zachovaný. Tento stav trval až do vzniku samostatného Československa, pokiaľ Kráľovstvo České a Moravské markgrófstvo boli samostatnými súčasťami Rakúsko-Uhorska.

České kniežactvo vzniklo po rozpade Veľkomoravskej ríše už koncom 9. storočia. Definitívnym českým dedičným kráľovstvom sa stalo v roku 1198. V Čechách sa začali formulovať stavy a zvolávať stavovské snemy koncom 13. storočia. Najväčšiu moc dosiahli okolo roku 1440, v období tzv. *interregna* (medzivládia)⁴⁷, kedy počas štyroch rokov krajinské snemy vládli bez účasti panovníka. Silné postavenie mali aj po roku 1490, kedy sa kráľ Vladislav II. presídlil do Budína a česká šľachta získala rozhodujúce slovo v kráľovstve. V roku 1500 bol prijatý súbor právnych predpisov nazývaný „*Vladislavské zřízení zemské*“, ktorým šľachta upevnila svoje postavenie na úkor panovníka, ale aj miest a duchovenstva. Kráľovské mestá sa sťažovali kráľovi, ten však bol pod vplyvom mocných šľachticov, a tak po dvoch rokoch zákonník potvrdil svojím podpisom.

Po smrti Ludovíta Jagelovského bol za českého kráľa zvolený Ferdinand I. Habsburský.⁴⁸ Uhorsko-česká vetva jagelovskej dynastie vymrela. Habsburgovci vládli v Čechách, na Morave aj v Sliezske nasledujúcich takmer 400 rokov.

V 18. storočí Mária Terézia, kráľovná Uhorska a Čiech a markgrófka moravská, vytvorila centralizovaný Rakúsko-Uhorský štát, ktorého súčasťou boli aj Kráľovstvo české a Markgrófstvo moravské, aj keď formálne boli až do roku 1918 samostatnými krajinami.

Keď po roku 1848 vznikali v habsburskej monarchii prvé skutočné ústavy a ústavodarné zhromaždenia, ktoré nadobudli ústavou zaručenú imunitu, boli Čechy, Morava a Sliezske súčasťou tejto monarchie. Historický vývoj po roku 1848 až do konca roku 1992, ako je popísaný na území dnešného Slovenska, sa tak vzťahuje aj na územie dnešnej Českej republiky. Pillerdorfova aprílová ústava z roku 1848, Stadionova marcová ústava z roku 1849, Schemerlingova februárová ústava z roku 1861, decembrová ústava z roku 1867 a ostatné ústavy zmienené v časti „2.1 Parlament, ústava a imunita pred vznikom Československej republiky“ tvoria spoločnú časť historického vývoja ústavnosti na území súčasnej Slovenskej republiky aj na území súčasnej Českej republiky.

⁴⁷ Po smrti Albrechta Habsburského.

⁴⁸ Na základe sobášnych zmlúv z roku 1515, uzavretých Ludovítovým otcom Vladislavom II. s rímsko-nemeckým cisárom Maximiliánom I. Habsburským, došlo k sobášom, podľa ktorých mali Habsburgovci právo uplatňovať si nárok na český a uhorský trón, ktoré po Ludovítovej smrti presadili.